

Kúria végzése

Az ügy száma: Bhar.III.316/2023/7.

A határozat szintje: harmadfok

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke

Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró

Molnár Ferencné dr., bíró

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2023. október 3.

Az ügy tárgya: vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmény

Terhelt(ek): volt főtörzsőrmester I. rendű
őrmester II. rendű

Első fok: Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa, Kb.I.123/2021/20.,
ítélet, tárgyalás, 2022. március 10.

Másodfok: Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, 6.Kbf.31/2022/11.,
ítélet, tárgyalás, 2023. január 13.

A fellebbezés előterjesztője: az I. rendű vádlott és védője
a II. rendű vádlott és védője

A fellebbezés iránya: az I. rendű és a II. rendű vádlott javára

Rendelkező rész

A vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmény miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban lévő büntetőügyben a volt főtörzsőrmester I. rendű vádlott és védője, valamint az őrmester II. rendű vádlott és védője által bejelentett másodfellebbezéseket elbírálv a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.31/2022/11. számú ítéletét a volt főtörzsőrmester I. rendű vádlott és az őrmester II. rendű vádlott tekintetében helybenhagyja.

Indokolás

I.

[1] A Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2022. március 10. napján meghozott Kb.I.123/2021/20. számú ítéletével a volt főtörzsőrmester I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás vétségében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] és vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés]. Ezért öt halmazati büntetésül 300 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 300.000 forint pénzbüntetésre ítélte, vele szemben 400.000 forint vagyonekbezárt rendelt el. Az I. rendű vádlottat – a III. rendű vádlottal egyetemlegesen – kötelezte a magánfél részére 69.723 forint kártérítés megfizetésére, ehhez kapcsolódóan számára 15.000 forint eljárási illeték megfizetését írta elő azzal, hogy az illeték összegéből 1.500 forint erejéig a III. rendű vádlott egyetemleges fizetésre kötelezett. Az őrmester II. rendű vádlottat az ellene vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmentette. Rendelkezett továbbá a bűnügyi költségről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság a 2023. január 13. napján meghozott 6.Kbf.31/2022/11. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, az I. rendű vádlott korrupciós bűncselekményét vesztegetés elfogadása büntetéként [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] minősítette, a II. rendű vádlottat pedig bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett vesztegetés elfogadása büntetéként [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont]. Az I. rendű vádlott büntetését 1 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 200 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 200.000 forint pénzbüntetésre súlyosította. A szabadságvesztés végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. Rendelkezett arról, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajtása esetén az I. rendű vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A II. rendű vádlottat 250 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 250.000 forint pénzbüntetésre ítélte. Ellenben az I. rendű vádlottat az ellene a csalás vétsége [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól felmentette. Az I. rendű vádlott tekintetében a polgári jogi igény címén 69.723 forint kártérítésre és az eljárási illeték megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést mellőzte. A bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezés pontosítása mellett egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

II.

[3] A másodfokú ítélettel szemben az I. rendű vádlott és védője a tárgyaláson a büntetés enyhítése, a II. rendű vádlott és védője pedig felmentés végett jelentett be fellebbezést. Az ügyészség a másodfokú bíróság ítéletét mindkét vádlott vonatkozásában tudomásul vette.

[4] Fellebbezése írásbeli indokolásában az I. rendű vádlott és védője kifejtette, hogy az I. rendű vádlottnak a tényállásban rögzített területek vonatkozásában nem volt olyan kötelezettsége, amelyet jogtalan előnyért megszegett volna. A hivatalosan nem is létező 4. számú nagyszigeti gyakorlótér nem tartozott hozzá, nem volt kötelezettsége a területen legeltető gazdákkal való kapcsolattartás, részére soha senki nem adott olyan parancsot, hogy a legeltetést ellenőrizze, és ilyen kötelezettséget a munkaköri leírása sem tartalmazott. A gazdákkal való kapcsolatfelvétel a felettesektől kapott eseti parancs alapján történt. Ezért indítványozták, hogy a Kúria az I. rendű vádlott terhére rótt korrupciós bűncselekményt vesztegetés elfogadása büntetéként [Btk. 291. § (1) bekezdés] minősítse, és az enyhítő körülményekre, illetve az időközben felmerült további időmúlásra tekintettel az I. rendű

vádolt büntetését enyhítse, vele szemben – a végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés mellőzésével – pénzbüntetést szabjon ki.

[5] A II. rendű vádlott védőjének indokai szerint az elsőfokú bíróság által megállapított, és a másodfokú bíróság által helyesbített és kiegészített tényállás továbbra is megalapozatlan, mert ellentétes a lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, illetve a megállapított tényekből a bíróság további tényekre helytelenül következtetett. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a felvett bizonyítással sem tudta kétséget kizáróan bizonyítani a II. rendű vádlott bűnösségét.

[6] Kifejtette, hogy ellentétes az ügyiratokkal az ítélőtábla azon megállapítása, hogy az 1. és 2. számú tanú következetes vallomást tett, valójában az eljárás során tett nyilatkozataik ellentmondásokkal terheltek, a II. rendű vádlottat csupán a bíróság előtt, illetve az utolsóként tartott szembesítés során azonosították. Az ellentmondást pedig még a másodfokú tárgyaláson tett vallomásuk sem oldotta fel.

[7] Rámutatott, hogy a mozgási naplók és a menetlevelek együttes értékelése a másodfokú bíróság megállapításával szemben valójában kizárja azt a lehetőséget, hogy az I. rendű és a II. rendű vádlott bármikor ketten együtt lehetett a tényállásban rögzített helyszínen. Ezen iratok alapján ugyanis a tényállásban írt hónap egyáltalán szóba jöhető két napján a II. rendű vádlott vagy egyedül vezette a gépkocsit, vagy pedig 6 személy utazott abban.

[8] Minderre tekintettel a II. rendű vádlott felmentését indítványozta.

[9] A Legfőbb Ügyészség BF.214/2023/2. számú átiratában a fellebbezéseket alaptalannak tartotta.

[10] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság az ügyiratok tartalma és helyes ténybeli következtetés, illetve az általa lefolytatott bizonyítás eredménye alapján javította az első fokon megállapított tényállást. A tényállás így megalapozottá vált és a harmadfokú eljárásban is irányadó azzal, hogy a részének kell tekinteni a másodfokú bíróság által ítéletszerkesztési hibából az indokolásban írt azon megállapításokat, hogy a II. rendű vádlott jelenléte szándékerősítően hatott az I. rendű vádlottra, hiszen katonaként és az I. rendű vádlott beosztottjaként tisztában volt a megállapodás jogellenes voltával, azzal, hogy bűncselekmény észlelése esetén neki is jelentéstételi kötelezettsége van, az I. rendű vádlott magatartását mégsem kifogásolta, nem hívta fel a figyelmet annak jogellenességére, inkább az alkufolyamatba maga is bekapcsolódva segítette az előjáróját.

[11] Indokai szerint a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket mindkét vádlott esetében helyesen ismerte fel a másodfokú bíróság, azokat a súlyuknak megfelelően értékelte, az általa kiszabott büntetés törvényes, annak enyhítése nem indokolt.

[12] Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság nem vizsgálta az I. rendű vádlott előzetes mentesítésre való érdemességét. Rámutatott ugyanakkor, hogy az eljárás során nem merült fel olyan körülmény, amely a katonához méltatlan korrupciós bűncselekményt elkövető, és alárendeltjét bűnbe vivő I. rendű vádlott érdemességét megalapozná.

[13] Mindezek alapján arra tett indítványt, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét hagyja helyben.

III.

[14] A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 620. § (1) bekezdés zárófordulata szerint nyilvános ülésen bírálta el.

[15] Az I. rendű és a II. rendű vádlott védője a perbeszédében a bejelentett fellebbezések írásbeli indokolásában foglaltakkal egyezően szólalt fel.

[16] Az I. rendű vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában azzal érvelt, hogy nem bűnös, bűncselekményt nem követett el. Hibázott ugyanakkor, hogy az eljárást a kezdetekor nem vette komolyan, mert azt hitte, hogy a nyomozás mindent felderít, és egy testvérpár vallomása alapján nem kerülhet sor az elítélésére. Kifejtette, hogy a nyomozó hatóság meg sem próbálta kideríteni, hogy kinek mi a feladata a kiképzési bázison, a bíróságok tényként kezelték, hogy a munkaköri kötelezettségei közé tartozott a gazdákkal való kapcsolattartás, ugyanakkor a munkaköri leírása ezt nem tartalmazta. Azóta birtokába kerültek olyan okiratok, amelyek megerősítik azt az eljárás korábbi szakaszában tett nyilatkozatát, hogy a parancsnoki tájékoztatásban megnevezett kiképzési objektumok nem léteznek. Ugyancsak hozzá került egy jegyzőkönyv másolata is, amely szerint a gazdákkal való kapcsolattartás nem az ő feladata volt, hanem a kiképzési részleg, valamint a lőtér parancsnokának hatáskörébe tartozott. Állította, hogy az alakulat félrevezette a bíróságot az adott tájékoztatással azért, hogy a honvédségnek legyen igaza, és mindenképpen el tudják ítélni őt. Kifogásolta, hogy az első- és másodfokú bíróság nem a tényeket vette figyelembe, hanem a szigorú számadású iratok helyett a tanúk vallomását fogadta el annak ellenére, hogy nyilatkozatuk ellentmondó volt.

[17] A II. rendű vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában kifejtette, hogy bűncselekményt nem követett el. A jelenlétében nem volt soha semmilyen pénzkérés, pénztadás, nem vett részt vesztegetési, vagy vesztegetésgyanús ügyben. Ilyet nem észlelt, és nem mindig ő volt a gépkocsivezető.

[18] A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az ügyészség írásbeli nyilatkozatában írtakkal egyező tartalommal szólalt fel.

IV.

[19] A fellebbezések nem alaposak.

[20] A másodfellebbezés alapján harmadfokú eljárásnak van helye. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés jogát a Be. 579. § (1) bekezdése általánosságban – a Be. 580. §-ában foglalt szűk körű kivételekkel, további feltétel előírása nélkül – biztosítja. Ezzel szemben a Be. 615. § (1) bekezdése a másodfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés lehetőségét kizárólag a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén biztosítja.

[21] A jogorvoslati, felülbírálati és a döntési jogkör összefügg. A jogorvoslat terjedelmének korlátozottsága kihat a felülbírálat terjedelmére, és maga után vonja a döntési jogkör meghatározottságát. Ugyanakkor a döntési jogkör fogalmilag nem lehetséges felülbírálati jogkör nélkül.

[22] A Be. 615. § (1) és (2) bekezdése – a (2a) bekezdésben írt korlátok között – meghatározza a másodfellebbezés törvényi okát, a (3) bekezdése pedig a másodfellebbezés törvényi jogát.

[23] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezések alapján helye van-e harmadfokú eljárásnak.

[24] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bírósággal ellentétes.

[25] A Be. 615. § (2) bekezdés a) pontja értelmében ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság olyan vádlott bűnösségét állapította meg, akit az elsőfokú bíróság felmentett, a b) pont alapján pedig akkor, ha a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette.

[26] Jelen ügyben az elsőfokú bíróság az I. rendű vádlott bűnösségét társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás vétségében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] és vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés] mondta ki, a csalás vétsége miatt emelt vád alól azonban a másodfokú bíróság felmentette. A II. rendű vádlottat az elsőfokú bíróság felmentette a vesztegetés elfogadásának büntetése [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] miatt emelt vád alól, ugyanakkor a másodfokú bíróság a bűncselekmény miatt elítélte.

[27] Értelemszerűen tehát a másodfokú bíróság döntése mindkét vádlott vonatkozásában ellentétes az elsőfokú bíróság ítéletével. Kétségtelen ugyanakkor, hogy a vádlottakat érintő ellentétes döntés különböző irányú, hiszen az I. rendű vádlott esetében felmentéshez, a II. rendű vádlott vonatkozásában elítéléshez vezetett.

[28] Az ellentétes rendelkezés, mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése, nyilvánvalóan az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő új eljárási fokra.

[29] Nem önmagában az eltérés, ellentét (objektíve), hanem annak sérelmezése (szubjektíve) adja ki együtt a harmadfokú eljárás megnyitását.

[30] Utóbbiról rendelkezik a Be. 615. § (3) bekezdése, ami a másodfellebbezés törvényi joga, s ehhez kötődik a felülbírálat Be. 618. § szerinti szabályozása.

[31] Ennek lényege, hogy az ellentétes döntés elengedhetetlen, de nem eleve, feltétlen (hivatalból), hanem csak akkor jelent harmadfokú eljárásra jogot, ha az ilyen, avagy azzal összefüggő rendelkezést a jogosult sérelmezi. Tehát nem automatikusan van helye harmadfokú eljárásnak, hanem csak akkor, ha a jogosult (Be. 616. §) a törvény adta jogával élve, valamely törvényi okból sérelmezi a másodfokú határozatot.

[32] Jelen ügyben e joggal az I. rendű és a II. rendű vádlott, illetve a védőik éltek is.

[33] A felülbírálat lehetőségét – értelemszerűen – önállóan, a saját jogán nyitja meg az adott jogosult fellebbezési jogának (törvénynek megfelelő) gyakorlása.

[34] A Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja alapján a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve – a Be. 2021. január 1. napjától hatályos szövegének – b) pontja szerint kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, az 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást.

[35] A II. rendű vádlott és védőjének másodfellebbezése a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontján alapult, az ellentétes döntést is sérelmezve a II. rendű vádlott felmentését célozta. Ebből következően a II. rendű vádlott vonatkozásában a felülbírálat teljes körű.

[36] Ezzel szemben az I. rendű vádlott és védője által a másodfokú tárgyaláson bejelentett védelmi másodfellebbezések a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontjára alapítottan – a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontjára figyelemmel – a másodfokú ítélet büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezését sérelmezik. Ekként az I. rendű vádlott vonatkozásában a felülbírálat korlátozott.

[37] A Kúria rögzíti, hogy az I. rendű vádlottat érintő, folytatólagosan elkövetett csalás vétsége alól történt felmentő rendelkezést támadás nem érte, erre nézve a Be. 618. § (4) bekezdése irányadó.

[38] Az I. rendű vádlott a harmadfokú nyilvános ülésen az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában kifejtette, hogy vesztegetést nem követett el. Ezzel valójában a bűnösségének megállapítását sérelmező nyilatkozatot tett, erre azonban a harmadfokú eljárásban nincs lehetőség.

[39] Egyrészt a Be. 617. § alapján alkalmazandó Be. 584. § (3) bekezdés b) pontja alapján ugyanis a fellebbező az 583. § (3) bekezdése szerinti fellebbezését a fellebbezéssel nem érintett rendelkezésre a későbbiekben nem terjesztheti ki, másrészt a vesztegetési cselekményben az I. rendű vádlott bűnösségét az első- és a másodfokú bíróság egyezően ítélte meg, abban ellentét nem volt. Mindez azonban nem érinti azt a törvényi kötelezettséget, hogy a harmadfokú bíróság a korlátozott fellebbezés esetén is felülbírálja a cselekmény minősítésére és a büntetés kiszabására vonatkozó ítéleti rendelkezéseket [Be. 618. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont].

[40] A bünteteskiszabás a bűnösséggel, illetve a bűnösség terjedelmével nyilvánvalóan összefüggésben áll. Ezért, amennyiben a bűnösség terjedelme a másodfokú ítéletben eltérő az elsőfokú ügydöntő határozathoz képest, az ellentétes döntéssel szükségképpen összefüggésben áll az is, hogy a másodfokú bíróság a bűnösségi kör változása ellenére miért nem változtatta meg, vagy – más esetben – miért az adott irányban és mértékben változtatta meg az elsőfokú bíróság által alkalmazott joghátrányt. Ezért ilyen esetben a büntetés szükségképpen – még érintetlenül hagyása esetén is – a másodfokú bíróság ítéletének olyan része, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírlata eredményezett.

[41] Kétségtelen, hogy a védelem akkor is kérheti a büntetés enyhítését, ha az ellentétes döntést kifejezetten nem kifogásolja.

[42] A joghatályos fellebbezések alapján a Kúria – első körben – a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírált a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.

[43] A felülbírlat tárgya főszabályként először az eljárási szabályok – azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, ezt követően pedig a tényállás megalapozottsága.

[44] Mindezek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírlat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárná [Be. 625. § (1) bekezdés és (2) bekezdés]. Ilyenre egyébként a felek nem is hivatkoztak.

[45] A másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályokat betartva folytatta le. Az elsőfokú bíróság azonban a Be. 698. § (1) bekezdés a) pont ab) pontjában írt szabályt megszegve katonai ülnökök nélkül tartott előkészítő ülést, majd a mulasztást észelve az eljárási szabálysértést kiküszöbölte azzal, hogy az előkészítő ülést immár katonai ülnökökkel megismételte. Helytállóan állapította meg a Fővárosi Ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság relatív eljárási szabálysértést is vétett, mert a vádlottakat az előkészítő ülésen érdemben kihallgatta, melyre tárgyalás keretében lett volna lehetősége. Ez azonban az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését nem eredményezhette {Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.31/2022/11. számú ítélet [18] bekezdés}.

[46] A felülbírlat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállása megalapozott-e. A fentiekben kifejtetteknek – a bejelentett jogorvoslatnak – megfelelően ezt a Kúria kizárólag a II. rendű vádlottra vonatkozó II. tényállási pont tekintetében vizsgálta.

[47] A harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető (Be. 619. §).

[48] A harmadfokú bíróság e körben értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott

tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő – az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által módosítás nélkül is – a megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás.

[49] Főszabályként a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 519. § (1) bekezdés].

[50] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát változatlanul a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése értelmében a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben, szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése alapján állapítja meg.

[51] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti.

[52] Ugyanakkor a másodfokú bíróságnak lehetősége van arra, hogy

– a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy

– eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).

[53] Ennek elsődleges és általános feltétele, hogy a tényállás nem megalapozott, ezért e kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Ha a tényállás részben megalapozatlan, akkor van szó

– kiegészítésről (ami a hiányzó ténymegállapítás pótlása),

– vagy helyesbítésről (ami a meglévő ténymegállapítás módosítása, mellőzése).

[54] Jelen ügyben a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy a II. tényállási pont megalapozatlan {Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.31/2022/11. számú ítélet [24] bekezdés}.

[55] A másodfokú bíróság az ügyben tárgyalást tartott, amelyen a részbeni megalapozatlanságot kiküszöbölendő bizonyítást vett fel (tanúkat hallgatott ki, iratokat ismertetett), amely alapján a tényállást kiegészítette, továbbá a tényállásba nem tartozó részeket onnan mellőzte, és részben eltérő tényállást állapított meg, amivel a II. rendű vádlott bűnösségének kérdésére is kiható változtatást eszközölt {Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.31/2022/11. számú ítélet [25] bekezdés}.

[56] Eltérő a tényállás, ha olyan lényeges elemében van eltérés, amely az ügy megítélését megfordíthatja.

[57] Jelen ügyben a másodfokú bíróság tényállást javító tevékenysége a II. tényállási pont vonatkozásában az volt, hogy a II. rendű vádlott felmentésének alapját képező elsőbírői megállapításokat a tényállásból mellőzte, és a tényállást az alábbi mondattal egészítette ki:

„2017 májusában az I. rendű vádlott az őrmester II. rendű vádlottal együtt jelent meg a tanúk tanyáján, és a II. rendű vádlott jelenlétében kért jogtalan előnyként 400.000 forintot az 1. számú tanútól, és egyezett meg vele annak átadásában.”.

[58] Ezt zárta le az a megállapítás, hogy az ekként megváltoztatott tényállás megalapozott, és azt az ítéltábla a felülbírálat alapjául elfogadta {Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.31/2022/11. számú ítélet [26] bekezdés}.

[59] A másodfokú bíróság az általa megváltoztatott és megállapított tényállásból a II. rendű vádlott tekintetében eltérő jogi következtetésre jutott.

[60] Ekként az egyik ítélet szerint a cselekmény nem bűncselekmény, a másik szerint viszont igen.

[61] A másodfokú ítélet felülbírálata kapcsán a kérdés, hogy a másodfokú bíróság megtehetette-e eljárásjogilag azt, amit tett, illetve helyesen tette-e azt, amit egyébként megtehetett.

[62] A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az elsőfokú ítélet részben megalapozatlan. Következésképpen törvényesen járt el akkor, amikor ennek korrekciója érdekében a megalapozatlan tényálláshoz nyúlt.

[63] Tehát megtehetette eljárásjogilag, amit tett, hiszen, ha nincs teljes megalapozatlanság, azt meg is kell tennie. Helytelen ténybeli alapokra helyezve nincs megnyugtató jogkövetkeztetés.

[64] Az iratoknak megfelelő, a rendelkezésre álló bizonyítékokon nyugvó megalapozott tényállás nélkül a büntetőjogi felelősségre vonatkozó eltérő jogi értékelésnek nincs meg a ténybeli alapja.

[65] Ez valójában nem más, mint a megalapozott, valósághű tényállás iránti igény, mely alapján a megfelelő jogkövetkeztések levonhatók.

[66] A II. rendű vádlott és védőjének másodfellebbezése mind ténybeli, mind jogi kérdésben kifogásolta a másodfokú bíróság ítéletét. Ennek megfelelően a másodfokú bíróság ítélete részbeni megalapozatlanságának iratok tartalma alapján történő ténybeli javítását, ezt követően pedig az ennek megfelelő jogkövetkeztetés levonását indítványozta.

[67] Kétségtelen, hogy a Be. 619. § (3) bekezdés a) pontja szerint, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan, akkor ennek korrekcióját, a tényállás kiegészítését, illetve helyesbítését a helyes tényállás megállapítása érdekében – miként a másodfokú bíróság – a harmadfokú bíróság is megteheti.

[68] A harmadfokú bíróság reformációs jogkörének nyilvánvaló korlátja, hogy a harmadfokú bírósági eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 619. § (2) bekezdés].

[69] Ekként a javítás kizárólag az első-, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján lehetséges.

[70] A Kúria a tényállás megalapozottságának ekkénti vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy a tényállás további kiegészítése nem szükséges, a másodfokú bíróság által ítélezése alapjául elfogadott tényállás megalapozott, és irányadó volt a harmadfokú eljárásban is [Be. 619. § (1) bekezdés].

[71] A II. rendű vádlott védője a fellebbezés indokolásában az elsőfokú bíróság által megállapított, és a másodfokú bíróság által helyesbített és kiegészített tényállást azért tartotta megalapozatlannak, mert álláspontja szerint az az iratok tartalmával ellentétesen tartalmazza azt, hogy a tanúk következetesen tették meg a vallomásukat, illetve a menetlevelek és a mozgási naplók együttes értékelése kizárja azt a lehetőséget, hogy az I. rendű és a II. rendű vádlottak ketten bármikor is együtt lehettek a tényállásban rögzített helyszínen.

[72] A II. rendű vádlott védőjének ezen kifogásai alaptalanok. A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helyesen állapította meg, hogy a tanúk a lényeges körülmények tekintetében az eljárás során következetesen tették meg vallomásaikat, és ezen vallomásaik egymást is alátámasztották, az általuk előadottakat a szembesítés során is fenntartották. Mindketten állították, hogy a II. rendű vádlott jelen volt akkor, amikor az I. rendű vádlott pénzt kért az 1. számú tanútól {Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.31/2022/11. számú ítélet [24] bekezdés}. A védő érveivel szemben a menetlevelek és a mozgási naplók bejegyzései e vallomásokat nem cáfolják, az elkövetés lehetőségét nem zárják ki.

[73] Ezt követően az eldöntendő kérdés az irányadó tényállás szerinti vádlotti magatartások minősítése, ami anyagi jogi kérdés.

[74] A Btk. – elkövetéskor hatályos – 291. § (1) bekezdése szerint, aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígérését elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A (2) bekezdés a) pontja alapján a büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az elkövető a jogtalan előnyért a kötelességét megszegi.

[75] Az I. rendű vádlott és a védője az írásban indokolt másodfellebbezésében már azért is kifogásolta a kiszabott büntetést, mert álláspontjuk szerint az I. rendű vádlott részéről kötelességszegés nem történt. Hivatkoztak arra, hogy a hivatalosan nem is létező 4. számú nagyszigeti gyakorlótér nem tartozott az I. rendű vádlotthoz, neki nem volt kötelezettsége a területen legeltető gazdákkal való kapcsolattartás, részére soha, senki nem adott olyan parancsot, hogy a legeltetést ellenőrizze, és ilyen kötelezettséget a munkaköri leírása sem tartalmazott. A gazdákkal való kapcsolatfelvétel a felettesektől kapott eseti parancs alapján történt.

[76] Ez a hivatkozás nem alapos.

[77] A vádlottak bűnösségére vont következtetés alapját nyilvánvalóan az irányadónak tekintett tényállás képezi.

[78] A kötelességet nem a büntető jogszabály határozza meg. A kötelesség alapulhat jogszabályon, normatív utasításon vagy más közjogi szervezetszabályozó eszközön, egyedi ügyekkel kapcsolatos utasításon, intézkedésen, munkaköri leíráson, parancson stb. Ahhoz, hogy a kötelességszegés megállapítható legyen, a bíróság által megállapított tényállásnak tartalmaznia kell, hogy a vádlott konkrétan mely kötelességét szegte meg, hogy azt számára milyen jogi eszköz vagy konkrét utasítás írta elő.

[79] Az irányadó tényállás mindezt tartalmazza, így a bevezető részében rögzíti a következőket:

– az I. rendű vádlott H649/98/2015. nyt. számú és H/55-5/2018. nyt. számú Munkaköri leírásának 2 a) pontja alapján feladatai közé tartozott a kiképzési bázis objektumai, létesítményei működtetésének, üzemeltetésének, karbantartásának tervezése és irányítása;

– a 2) b/a) pont szerint hatásköre kiterjedt a kiképzési bázis adminisztrációs tevékenységének irányítására és felügyeletére,

– illetve arra, hogy folytasson a napi tevékenységével összefüggő feladatokat, az észlelt hiányosságokat küszöbölje ki, ha saját hatáskörben nem lehetséges, jelentse azt a közvetlen előljárójának.

[80] A tényállás II. pontja tartalmazza azt is, hogy az I. rendű vádlott tudta, hogy az 1. számú tanú nem rendelkezik szerződéssel és engedéllyel a honvédségi gyakorlóterületeken történő legeltetésre, valamint azt is, hogy az I. rendű vádlott a jelentéstételi kötelezettségével tisztában volt, erre egyértelműen utalt is az 1. számú tanúnak. Éppen e kötelezettség elmulasztását helyezte kilátásba az általa kért pénz, vagyis a jogtalan előny ellentételezéseként.

[81] Nem kétséges tehát, hogy az I. rendű vádlott a kért jogtalan előnyért megszegte a kötelességét, ezt a rendelkezésre álló iratok és tanúvallomások sem cáfolják, ellenkezőleg, azt alátámasztják.

[82] Mindezt a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.31/2022/11. számú ítéletének [29] bekezdésében, a jogi indokolásában helytállóan rögzítette.

[83] A Kúria az I. rendű vádlott és védője másodfellebbezésében írtakra figyelemmel megjegyzi, hogy minden alapot nélkülöz az a védelmi felvetés, hogy a szóban forgó 4. számú gyakorlótér nem is létezik. Ez az állítás az ügyiratok tartalmával, így a Magyar Honvédség adatközlésével ellentétes {Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.123/2021/18. számú irat 3. oldal 1. bekezdés, illetve 8. számú melléklet}.

[84] Ehhez képest nem tévedett az ítélőtábla, amikor az I. rendű vádlott bűnösségét vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] állapította meg.

[85] Ugyancsak törvényes a II. rendű vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítása bűnsegédként elkövetett vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont].

[86] A Kúria ezzel összefüggésben rámutat a következőkre.

[87] A Btk. 14. § (2) bekezdése szerint bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak segítséget nyújt.

[88] A törvényi rendelkezés értelmében a bűnsegéd részesi cselekménye a segítségnyújtás, amely a következetes bírósági gyakorlat szerint lehet fizikai és pszichikai is. Ennek megfelelően az irányadó tényállásnak tartalmaznia kell azokat a történeti tényeket, amelyekből arra lehet következtetni, hogy a bűnsegéd a tettesi alapcselekményt akár úgy segíti, hogy annak külső feltételét biztosítja (fizikai bűnsegély), akár úgy, hogy az elkövetésben a tettest bátorítólag támogatja, a már kialakult szándékát erősíti (pszichikai bűnsegély).

[89] A bűnsegély szándékos segítségnyújtás, azaz olyan cselekmény, amely előmozdítja vagy megkönnyíti a szándékos bűncselekmény elkövetését. A bűnsegéd felelősségének az az alapja, hogy elősegíti a szándékos bűncselekmény törvényi tényállásának a tettes által történő megvalósítását. A segítő magatartás nem csak fizikai, hanem pszichikai jellegű is lehet. A bűnsegély továbbá nem csak tevékenységben, hanem mulasztásban is megnyilvánulhat.

[90] További kritériumai a bűnsegélynek a segítségnyújtás szándékossága és a tettesi alapcselekmény szándékossága.

[91] Kétségtelen, hogy bűnösség – azaz ún. alanyi okozatosság – nélkül nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, s ez megkívánta a részesi elkövetés esetében is.

[92] A részes (így a bűnsegéd) a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz járul. A részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kíváltja vagy véghezvitel végett erősíti. Ezért büntetendő a részes.

[93] A szándékegységre vont következtetés alapja, hogy az irányadó tényállás kellő pontossággal rögzítse mind a tettesi cselekményt, mind a részesi magatartást, illetve megismerhetően tartalmazza a tettesi és részesi magatartás közötti oksági kapcsolatot (EBH 2015.B.14.II.).

[94] A részesi tudat tartalma önálló, önmagában vett bűnösségvizsgálat tárgya, e szempontból a járulékoság közömbös, a részesi tudat tartalma pedig nem a törvényi tényálláson belüli magatartáshoz feltétlen szükségesség, hanem az ilyen magatartás bármilyen előmozdítása, (egyidejű) könnyítése, azaz a segítség.

[95] Ami a II. rendű vádlott bűnsegédi magatartásához kapcsolódó tudati oldal vizsgálatát illeti, ezt a másodfokú bíróság helyesen elvégezte, az ehhez szükséges tényeket a tényállás tartalmazza, az e tényekből levont jogkövetkeztetés pedig helyes.

[96] Az irányadó tényállás ugyanis egyértelműen tartalmazza, hogy az I. rendű vádlott a II. rendű vádlottal együtt jelent meg a tanúk tanyáján, a II. rendű vádlott jelenlétében kért jogtalan előnyként 400.000 forintot az 1. számú tanútól, és a jelenlétében egyezett meg vele annak átadásában.

[97] Nem kétséges tehát, hogy a II. rendű vádlott bűnsegédként elkövette a vesztegetés elfogadásának büntettét. Helytálló a másodfokú bíróság ítéletének indokolásában kifejtett azon érvelés, miszerint a II. rendű vádlott jelenléte szándékerősítően hatott az I. rendű vádlottra, hiszen katonaként, az I. rendű vádlott beosztottjaként tisztában volt a megállapodás jogellenes voltával, és azzal, hogy bűncselekmény észlelése esetén neki is jelentési kötelezettsége van. Az I. rendű vádlott magatartását nem kifogásolta, azt nem akadályozta meg {Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.31/2022/11. számú ítélet [30] bekezdés}.

[98] A Kúria a Legfőbb Ügyészség átiratában kifejtettekkel kapcsolatban megjegyzi, hogy e megállapítások – miként az ítéltábla is helyesen annak tekintette – a jogi indokolás körébe tartoznak, és nem a tényállás részét képezik.

[99] A Kúria ezt követően azt vizsgálta, hogy a kiszabott büntetések az alkalmazott minősítés mellett a büntetés céljával összhangban állóak-e.

[100] A törvény meghatározza a büntetés célját és a büntetéskiszabás elveit [Btk. 79. §, 80. § (1) bekezdés].

[101] A Btk. 79. §-ában írtak szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el. A büntetés kétségtelenül joghátrány, a büntetés kiszabása ekként joghátrány okozása, vagyis az elkövetőre vonatkozó rosszallás megtestesítése. Az elkövetett bűncselekmény viszont nyilvánvalóan szintén rosszat jelent.

[102] Ehhez képest a büntetés lényege – hagyományosan – a rosszra (a bűnre) adott olyan válasz, amiben testet ölt az elkövetőre vonatkozó, a számára rossz, azaz joghátrány (szabadságelvonás, jogkorlátozás stb.) okozása.

[103] A büntetés egyfelől fenytetés, azaz az elkövető számára nehézséggel sújtás, másfelől a bűnhődés lehetőségének elindítása.

[104] Ahhoz, hogy egy büntetés elérje célját, általában elegendő, hogy a büntetés okozta rossz nagyobb legyen, mint a bűnből következő jó, és a rossz túlsúlya alapján kell kiróni a büntetést, és közömbössé tenni azt az előnyt, amelyet egy adott bűncselekmény elkövetése az elkövető számára jelentene.

[105] E mérlegelési folyamatnak nyilvánvalóan vannak általános és speciális (az elkövető személyéből és a cselekmény jellegéből adódó) szempontjai.

[106] Ez tehát a büntetés célja, és egy adott büntetés arányosságának lényege.

[107] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során az I. rendű vádlott tekintetében súlyosító körülményként értékelte

- az I. tényállási pont vonatkozásában a folytatólagos elkövetést,
- a II. tényállási pont tekintetében a tanúk kiszolgáltatott helyzetének kihasználását, míg enyhítő körülményként
- a hosszú szolgálati idejét,
- a jó parancsnoki jellemzését,
- a cselekmények elkövetése óta eltelt hosszabb időt, valamint azt, hogy
- nem állt még bíróság előtt.

[108] A másodfokú bíróság a súlyosító körülmények köréből mellőzte a folytatólagos elkövetést, mert az a felmentéssel érintett bűncselekményhez kapcsolódott. A másodfokú ítélet meghozataláig eltelt időre tekintettel nagyobb nyomatékkal vette figyelembe az időmúlást.

[109] Az ítélet tábla a II. rendű vádlott tekintetében enyhítő körülményként értékelte a bekövetkezett jelentős időmúlást, a bűnsegédi minőségét, a jó parancsnoki jellemzését, és azt, hogy négy gyermek eltartásáról gondoskodik.

[110] A Kúria – a büntetés enyhítését célzó másodfellebbezéssel összefüggésben – rámutat a következőkre.

[111] Jelen ügyben az értékelés során nem maradhat figyelmen kívül, hogy az I. rendű vádlottal szemben kiszabható büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, amelynek középértéke három év.

[112] Ehhez képest az I. rendű vádlottal szemben a másodfokú bíróság a büntetési tétel alsó határában állapította meg a szabadságvesztés tartamát, amelyet – szintén a törvényi minimumhoz közelítő – 2 évi próbaidőre felfüggesztett. E büntetés eltúlzottnak semmiképp nem tekinthető, további enyhítésére még a harmadfokú eljárás alatt bekövetkezett újabb időmúlás ellenére sincs lehetőség. A büntetés kiszabásának elveire, így különösen az elkövetett bűncselekmény jellegéből adódó tárgyi súlyára és a kezdeményező szerepére figyelemmel a büntetés enyhítésére vonatkozó szabályok (Btk. 82. §) alkalmazására az I. rendű vádlottal szemben nem kerülhet sor.

[113] A II. rendű vádlottal mint bűnsegéddel szemben a Btk. 82. § (3) bekezdése alapján kiszabott pénzbüntetés alkalmas és elégséges a büntetés céljának eléréséhez, enyhítésére még a további időmúlás figyelembevételével sem kerülhet sor.

[114] Helyesen utalt a Legfőbb Ügyészség arra, hogy az ügyben nem merült fel olyan körülmény, amely az I. rendű vádlott előzetes bírósági mentesítését indokolná.

[115] Ekként a Kúria az I. rendű vádlott és a védője, valamint a II. rendű vádlott és a védője által bejelentett másodfellebbezéseket elbírálv a Fővárosi Ítélet tábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.31/2022/11. számú ítéletét az I. rendű vádlott és az őrmester II. rendű vádlott tekintetében a Be. 623. §-a értelmében helybenhagyta.

V.

[116] A Kúria ítélete elleni fellebbezést a Be. 458. § (3) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2023. október 3.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A Fővárosi Ítélet tábla 6.Kbf.31/2022/11. számú ítélete a Kúria Bhar.III.316/2023/7. számú ítéletével volt főtörzsőrmester I. rendű és őrmester II. rendű vádlott tekintetében 2023. október 3. napján jogerős és fel nem függesztett részében végrehajtható.

Dr. Bartkó Levente s.k.

Kúria
3.Bhar.316/2023/7-II.

13

a tanács elnöke

A kiadmány hitelélül:

bíróági ügyintéző